

nagyobb erdőtömbben van, ahonnan hiányzik az akác és hosszabb ideig (minimum 50 évre) magára hagyják. Tulajdonképpen azoknak az állományoknak is jó a regenerációs képessége, amelyek nagyobb természet-szerű erdőtömbben vannak, ahonnan hiányzik az akác, de nem hagyják hosszabb időre magára. Ekkor a regeneráció lassul. Ha vágáskor mintegy 90 év alá csökken, akkor ez már erősen és károsan hat a regenerációra. Befolyásolja még – elsősorban a regenerációs sebességét – a vadállomány nagysága és a termőhely is (elsősorban a vízellátottság): ha sok a vad vagy szárazabb a termőhely, a regeneráció lassul (de maga a regenerációs képesség ezzel még nem feltétlenül gyengül). Ugyanakkor „túl” üde termőhelyen sem tud regenerálódni, ekkor előbb-utóbb valamilyen üde elegyes erdő fog kialakulni. Az akácokkal, akáceletyes erdőkkel érintkező állományok alig képesek regenerálódni – már az is minimálisra csökkenti a regeneráció esélyét, ha az állomány út mellett van és rendszeresen, nagyobb területen és arányban gyéritik, illetve megbontják, ekkor az utak mellett terjedő akác előbb-utóbb megjelenik a természetközelinek tűnő állományokban is. Ez már jelenleg is sokfelé, még nagyobb erdőtömbök belsejében is megfigyelhető. Szintén nehezen regenerálódnak az egykori legelőkre visszatelepülő állományok – bár itt inkább igen lassú a regeneráció.

Mérsékelt terjedőképességű élőhelytípus, szomszédos vegetációs foltban, szántón közvetlenül igen lassan alakul ki, ezt az esetek többségében valamilyen, többnyire cserjés-gyepes köztes állapot előzi meg (és a cseres-kocsánytalan tölgyes kialakulása ekkor is igen hosszú folyamat). Száraz, félszáraz gyepekkel érintkezve, amennyiben a gyepet nem kezelik (legeltetik, kaszálják), viszonylag könnyen kialakulhatnak cseres-kocsánytalan tölgyesekhez hasonló állományok, de maga a folyamat, főleg az erdei lágyszárú fajok visszatelepülése igen lassú lehet – és csak akkor történhet meg, ha van a közelben fajforrásul szolgáló erdő, valamint hiányoznak az inváziós fafajok (elsősorban az akác és a bálványfa).

Irodalom: Bartha & Gencsi 1991, Bartha et al. 1995, Bauer & Márkus 2008, Borhidi 1963b, 1984, 2003, Borhidi & Kevey 1996, Borhidi & Sánta 1999, Bölöni 2004, 2010a, 2010b, Buday 1979, Chytrý 1994, 1997, Chytrý & Horák 1997, Coldea & Pop 1996, Csapody 1987, Csiky 2003, Csontos 1996, Csűrös 1981, Debreczy 1973, 1981, Fekete 1964, 1965, 1997d, Horánszky 1964, Horvat et al. 1974, Horvát 1956, 1972, 1977a, 1977b, 1979, 1980, Hübl 1959, Isépy 1970a, Jakucs 1967c, 1967d, 1973, Jakucs & Papp 1974, Janković & Mišić 1980, Karácsonyi 2010, Kárpáti 1952, Karrer & Kilian 1990, Kevey 2008a,

Király 2001, Koncz et al. 2009, Kotroczó et al. 2007, Kovács 1964a, 1975a, Kovács & Máthé 1967b, Kun 2000, Less 1988, 1991, Majer 1962, 1968, 1974, Máthé & Kovács 1962, Michalko et al. 1987, Mucina et al. 1993, Nagy 2004a, Papp 1977, 1987, Papp & Précsényi 1980, Penksza et al. 1994, 1996, Pop & Cristea 2000, Roleček 2005, 2007, Simon 1977, Soó 1934b, 1941, 1947c, 1951, 1960b, Standovár 1988, Standovár & Rajkai 1994, Szmorad 1994, 1997a, 2010, Szodfridt & Tallós 1964b, Szollát 1980, Szujkó-Lacza 1964, Tallós 1959, Vojtkó 1990, 1993a, 1995a, 1995b, 1996a, 1998b, 2003, 2004, Zólyomi 1950, 1958, Zólyomi et al. 1954, 1955

Bölöni János, Fekete Gábor, Kun András, Tímár Gábor, Bartha Dénes, Szmorad Ferenc, Nagy József, Juhász Magdolna

L2b – Cseres-kocsányos tölgyesek

Quercus cerris-*Quercus robur* forests

Natura 2000: 91M0 Pannonian-Balkanic turkey oak- sessile oak forests

Cönotaxonok: *Agrostio tenius-Quercetum cerridis* Csapody 1974 ex Borhidi et Kevey 1996, *Asphodelo-Quercetum roboris* (Borhidi et Járai-Komlódi 1959) Borhidi 1996, *Molinio litoralis-Quercetum cerridis* Szodfridt et Tallós 1964 ex Borhidi et Kevey 1996

Definíció: Az üde lomberdők zónájában, alacsony, lapos dombvidékek platóin, alföldperemi részeken előforduló, változó vízellátottságú (időszakosan nedves, illetve száraz) területek edafikus okból tölgy uralta erdei. A lombszint uralkodó faja a kocsányos és/vagy a csertölgy (*Quercus robur*, *Q. cerris*). A gyepszint szárazságtűrő, fényigényes erdei fajok mellett több-kevesebb üde-nedves réti fajt is tartalmaz, de előfordulhatnak acidofrekvens lágyszárúak is. A jelenlegi állományokban a többé-kevésbé zavarástűrő fajok jelenléte is jellemző. Rögzítendő minimális kiterjedése 1000 m². Az idegenhonos fafajok maximális aránya (amennyiben egyébként az élőhely egyértelműen azonosítható) 50%.

Termőhely: A cseres-kocsányos tölgyesek csapadékosabb (600 mm feletti) klímában, elsősorban alacsony dombvidékeken, ritkábban sík vidéken (alföldperemi részeken), általában 250 m tszf. magasság alatt jelennek meg platókon, enyhe lejtőkön kialakult lapos medencékben vagy lokális deflációs mélyedé-



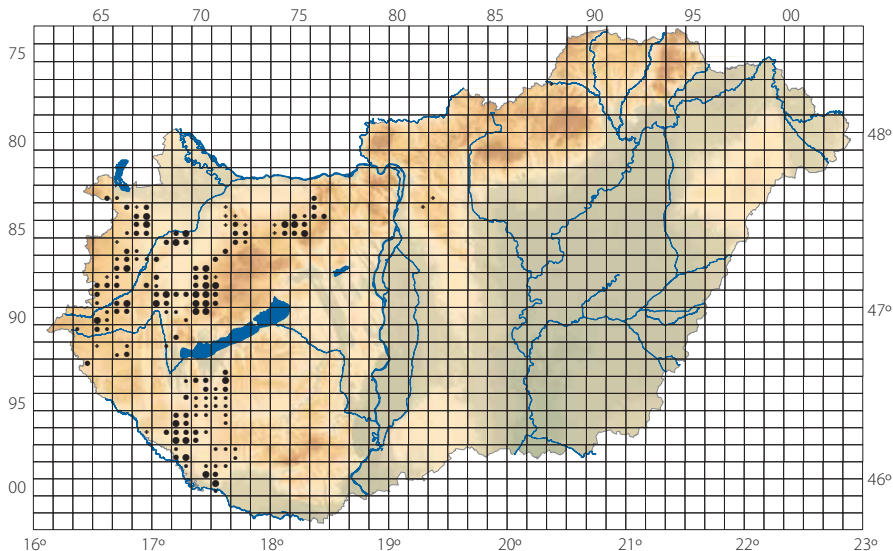
Változó vízellátottságú füves-szittyós cseres-kocsányos tölgyes a Baláta-tó közelében

sekben. Biztos hazai előfordulásuk csak a Dunántúlról ismert. Állományaik pleisztocén kori homokos és kavicsos folyóvízi üledékeken, valamint szél által áthalmozott hordalékon, futóhomokon található, legjellemzőbb talajtípusuk a pszeudoglejes barna erdőtalaj, kavicsos vázta. Változó vízellátottságú területek erdei, egyes részeik tavasszal felszínig nedvesek, esetenként vízállásosak, nyárra teljesen kiszáradhatnak, de termőhelyileg gyakran mozaikosak, más foltokon a talajvízhatás csak a mélyebb talajrétegekben mutatkozik. Agyagos, cementált kavicsra kialakult állományok talaja magas váz- (kavics)tartalmú, erősen kötött réteg(ek)et tartalmaz, gyakran a felső rétegekben többé-kevésbé kilúgzott, savanyú, elég rossz tápanyag-, víz- és levegőgazdálkodású, gyakran a korábbi tájhasználat miatt is tömörödött, erodált. Kötött talajon kívül előfordul – többnyire enyhén savanyú – homokos (homokos-kavicsos) üledéken is, homokhátsági területeken általában humuszos homoktalajon jelennek meg állományaik.

Állománykép: Talajuktól függően gyenge, közepes vagy jó növekedésű (idős korban 15-25 m-t elérő) erdők. Gyakran kisebb ligetes részekkel, vízállásos, mo-

csaras, lápos foltokkal, gyepekkel mozaikosak. A lombszintet laza, sok fényt áttersztő lombozatú fák uralják. A cserjeszint borítása közepesen vagy erősen fejlett, de emberi hatásra hiányozhat is. A gyepszint a lomb- és cserjeszint záródásának és magasságának megfelelően változó. Egyes cseres-kocsányos tölgyesekben a talajon (de főleg a fák körül) jelentős a mohák aránya. Az állományok jelentős részében az egész erdőképet meghatározza a korábbi tájhasználat. Egyes típusainak jelenlegi állományai nagyrészt másodlagosak, helyükön korábban (100-200 éve) sokszor fáslegelők voltak, ami gyakran meglátszik a szerkezetükön és a fajkészletükön is. A felújítási problémák miatt keletkeztek újabban a homogén szerkezetű, gyakran fenyővel elegyes állományok.

Jellemző fajok: Jelenleg fafajokban meglehetősen szegény erdők, a lombszint uralkodó, legjellemzőbb fafaja a kocsányos tölgy (*Quercus robur*) és/vagy a csertölgy (*Q. cerris*) (természetes körülmények között alapvetően kocsányos tölgyes erdők lehettek, ahol a cser jelenléte kevésbé lehetett jellemző – ezt az erdészeti gyakorlat azóta felülírta). Az elegyfajok részben termőhelyi, részben történeti okokból



gyakran hiányoznak vagy ritkák, közülük legjellemzőbb talán a nyír (*Betula pendula*), az enyves éger (*Alnus glutinosa*), a gyertyán (*Carpinus betulus*), a kocsánytalan tölgy (*Q. petraea* agg.), a vadkörte (*Pyrus pyraster*), a mezei szil (*Ulmus minor*). Az erdészeti telepítések révén nagyon gyakori mesterségesen bevitt elegyfaj az erdeifenyő (*Pinus sylvestris*), illetve néha más fényőfélék is.

A cserjeszintben legjellemzőbbek a korábbi legeltetést, illetve az annak felhagyását jól tűrő szúrós fajok, pl. az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), a kökény (*Prunus spinosa*), a boróka (*Juniperus communis*), a gyeppűrózsa (*Rosa canina* s.l.), a parlagi rózska (*R. gallica*) és a változó vízellátásra utaló kutyabenge (*Frangula alnus*). A tájhasználat változása (a legeltetés visszaszorulása) miatt a különösen fényigényes boróka mindenütt erősen visszaszorulóban van. A gyepszint faji összetétele változatos, de jellemzőbbek a fajokban szegény állományok. Egyes (erősebb vízhatás alatt álló) állományokban sok a réti, nagyrészt változó vízellátást is jelző faj, ilyen pl. a kékperje (*Molinia* spp.), a gypes sédbúza (*Deschampsia caespitosa*), a terebélyes harangvirág (*Campanula patula*), a békaszittyó (*Juncus effusus*), a vérontófű (*Potentilla erecta*), több tippanfaj (*Agrostis* spp.), a borjúpázsit (*Anthoxanthum odoratum*), a vörös csenkesz (*Festuca rubra*), a réti kakukkszegfű (*Lychnis flos-cuculi*), a közönséges lizinka (*Lysimachia vulgaris*), amelyek közül néhány inkább acidofrekvens jellegű. Nem hiányoznak a fényigényes és/vagy szárazságtűrő erdei fajok sem, bár számuk

rendszerint nem túl nagy – pl. fehér pimpó (*Potentilla alba*), méreggyilok (*Vincetoxicum hircundinaria*), borsfű (*Clinopodium vulgare*), herefajok (*Trifolium* spp.), bársonyos kakukkszegfű (*Lychnis coronaria*), bakfű (*Betonica officinalis*), citrom kocsord (*Peucedanum oreoselinum*), pettyegtetett lizinka (*Lysimachia punctata*), hegyi és tavasi sás (*Carex montana*, *C. caryophylla*).

Egyes állományokban (főleg a korábbi fáslegelőkből) ubikvista száraz-félszárazgyepi (pl. cickafark – *Achillea millefolium* s.l., pusztai csenkesz – *Festuca rupicola*, magyar imola – *Centaurea jacea* s.l., ezüstös pimpó – *Potentilla argentea*, réti sóska – *Rumex acetosa*), másokban (kedvezőbb termőhelyi viszonyok között és/vagy zárt erdős környezetben) általános és üde erdei fajok (pl. erdei ibolya – *Viola reichenbachiana*, erdei varázslófű – *Circaea lutetiana*, erdei pajzsika – *Dryopteris filix-mas*, erdei tisztifű – *Stachys sylvatica*, óriás csenkesz – *Festuca gigantea*) is előfordulhatnak. A legtöbb állományban mészkérülő, illetve mészkérülő jellegű fajok is megjelennek, pl. a dunántúli sás (*Carex fritschii*), az orvosi veronika (*Veronica officinalis*), a szárnyas és a festő rekettye (*Genistella sagittalis*, *Genista tinctoria*), a szurokszegfű (*Lychnis viscaria*), hölgyalmfajok (*Hieracium* spp.), az ágas homokliliom (*Anthericum ramosum*), királyné gyertyája (*Asphodelus albus*), lágy selyemperje (*Holcus mollis*). A láposodó helyeken, a Nyugat-Dunántúlon – hazánk tölgyeseiben egyedülállóan – tőzgmoha (pl. *Sphagnum fallax*, *S. palustre*, *S. fimbriatum*) foltok is megjelenhetnek.

Elterjedés: Alapvetően közép-európai élőhely. Hazai előfordulása szorosan kapcsolódik a szélsőséges talajvízjárású, homokon, agyagon, agyagos kavicsos kialakult talajokhoz. Jelenlegi összes kiterjedése közel 15 000 ha, amely szinte kizárólag a Dunántúlra esik. Legfontosabb előfordulásai a Dunántúli-középhegység északnyugati lábánál (6000 ha, Vértes- és Bakonyalja, illetve Pápa–Devecseri-sík), a Nyugat-Dunántúl sík és alacsony dombvidéki területein (közel 6000 ha, Sopron–Vasi-sík, Kemeneshát), valamint a Dél-Dunántúl homokvidékén (3000 ha, Belső-Somogy) található. A Dunántúlon szórta máshol is előfordulhat (Zalai-dombság). Az Alföldről hiányzik, és az Északi-középhegység területén is csak kevés, bizonytalan, szigetszerű adatát ismerjük.

Vegetációs és táji környezet: A jelenlegi állományok táji és vegetációs környezete meglehetősen változó, gyakrabban csak gyertyános-kocsányos tölgyesek [K1a], égerligetek [J5], illetve jellegtelen erdők [RC, RDa, RDb] találhatóak a közelében.

Alegységek, idetartozó típusok:

1. Határozottan változó vízhátasú, kötött (agyagos) talajokon található, többnyire nagyon füves kocsányos tölgy és/vagy cser uralta állományok. Többnyire homogén faállomány-szerkezetű cseres-kocsányos tölgyesek, a jelenlegi faállomány gyakorlatilag egykorú, az esetek többségében ültetés (vetés) eredménye. A cserjeszint változóan fejlett. Gyepszintjük lehet fajgazdag (de ekkor kevés erdei és erdőszegély, s több gyepi, főleg üde-nedves gyepi fajjal) és kifejezetten jellegtelen is. Többnyire kifejezetten vízenyősek, időszakos vagy állandó (leárnýkolt) vízállásokkal. 2. Cseres-kocsányos tölgyesek, kevésbé nyilvánvalóan változó vízellátású, kötött (agyagos), savanyú talajokon. Többnyire homogén faállomány-szerkezetűek, a jelenlegi faállomány gyakorlatilag egykorú, az esetek többségében ültetés (vetés) eredménye. A cserjeszint fejletlen, a gyepszintben megnő a mészkerülő jellegű fajok száma. Jelentős lehet a mohaborítás is.

3. Homokon található cseres-kocsányos tölgyesek, amelyeknek előfordulása homokhátsági területeken kialakult humuszos homoktalajokhoz kötődik. Lefolyástalan deflációs medencékben – ahol a talajvíztűkör időszakosan felszín fölé kerül – a növényzetnek kettős arculata van, a termőhely időszakos szárazságát jelző szárazságtűrő fajok előfordulása mellett a mocsári és lápi fajok térfoglalása is jelentős.

4. Homokon található cseres-kocsányos tölgyesek buckavonulatokon – ahol talajvízhatás csak a mélyebb talajrétegeken mutatkozik. Az aljnövényzetben szá-

razságtűrő és/vagy fényigényes fajok, valamint gyakran a mészkerülő jellegű fajok jelenléte jellemző.

5. Egykori fáslegelőkön kialakult típus. A fák között gyakran találunk alacsonyan elágazó, nagy koronájú egyedeket. Jellemző a fejlettebb magas cserjeszint (sok szűrős cserjével), a gyepszintben a sok gyepi (üde-nedves és szárazgyepi egyaránt) és a kevés erdei faj.

6. Többnyire homogén faállomány-szerkezetű cseres-kocsányos tölgyesek (többnyire sok cser-, kevesebb kocsányos tölgygel), nem nyilvánvalóan változó vízellátású talajokon. A jelenlegi faállomány az esetek többségében ültetés (vetés) eredménye. Gyepszintjük lehet fajgazdag, de többnyire jellegtelen. Erős emberi hatás alatt álló, nem tipikus cseres-kocsányos tölgyesek (tulajdonképpen átmenetek a dombvidéki „valódi” cseres-tölgyesekhez). Felismerésük termőhelyük (agyagos-kavicsos, olykor homokos talaj, sík vagy igen enyhe lejtésű fekvés), fafajösszetételük (cser- és kocsányos tölgy) és gyepszintjük (legalább néhány száraz erdei és/vagy nedves gyepi faj jelenléte) alapján lehetséges. Sokszor a gyertyános-kocsányos tölgyesek [K1a] vagy a jellegtelen erdők [RC] felé átmeneti jellegű, erős emberi hatás alatt álló állományok.

Nem idetartozó típusok:

1. Elegyetlen cseresek, a gyepszint szinte csak általános erdei, a zavarást elviselő, illetve gyorsan visszatelepülő fajokból áll, pl. *Brachypodium sylvaticum*, *Viola odorata*, *Dactylis glomerata* s.l., a változó vízgazdálkodásra utaló fajok és az igényesebb erdei fajok hiányoznak, az eredeti élőhely nem azonosítható, ez már inkább RC.

2. Nem tartoznak ide a szántóra telepített, illetve elcseresített, természet szerű erdőnek nem vagy csak részben tekinthető faállományok [RC]. Ezek egy része biztosan egykori gyertyánelegyes üde erdők helyett lett kialakítva, erre leginkább a gyepszint (üde erdei és zavarástűrő fajok jelenléte, száraz erdei fajok hiánya) vagy a cserjeszint (gyertyán kisebb-nagyobb arányú jelenléte) utal.

Összefoglalva: nem tartoznak az L2b-be a csertölgy uralta származékerdők, ha biztosan vagy valószínűleg nem cseres-kocsányos tölgyes élőhelyen vannak. Ezek termőhelyük, környezetük (alföld, ártér, bükkös környezet) és gyepszintjük alapján (a gyepszintet zavarástűrő és/vagy üde erdei fajok uralják, egyes esetekben az erdőkre jellemző fajok teljesen hiányoznak) ismerhetők fel. Ugyanakkor azt is meg kell jegyezzük, hogy nagyon vékony a határ az RC-be, illetve a már L2b-be sorolható állományok között.

A Kisalföld nyugati pereme, a Kemeneshát, a Bakonyalja és Belső-Somogy, valamint a Délnyugat-Dunán-

túl néhány további része kivételével kevésbé valószínű (bár nem kizárható) ilyen állományok jelenléte. Ezek a területeken is ügyelni kell arra, hogy a nyilvánvalóan szántóra vagy gyepre telepített (és erdei jellegüket, fajkészletüket több száz éve elveszített) állományok ne kerüljenek ide. A felsorolt területeken kívüli előfordulásuk alapos tanulmányozás és feljegyzések alapján vehető indokoltnak.

Természetesség: A cseres-kocsányos tölgyesek természetességére leginkább az állományszerkezet és a fajkészlet van hatással. Mindezek a korábbi emberi beavatkozásoktól függenek leginkább. A jobb fajkészletű állományok szerkezete többnyire homogén, ugyanakkor változatosabb szerkezetű állományai korábban gyakran legelők, fáslegelők voltak, ezért gyepszintjük – főleg erdei fajokban – szegényebb lehet.

5-ös: Idős, vastag (50-60 cm átmérő feletti) fákat is tartalmazó és/vagy változatos szerkezetű állományok (vannak elegyfák, fiatal és idős fák, álló és fekvő holt fák, cserjeszint, a záródás és a szintek magassága mozaikosan változik –, illetve az előbbi szerkezeti elemek közül legalább kettő jól felismerhetően jelen van). A gyepszint is viszonylag fajgazdag, jelen vannak a réti fajok is. Az inváziós fajok hiányoznak, mesterséges felújítás, lecsapoló árkok, gépi bolygatás, erős vadhatás nyoma nem észlelhető. Ilyen állomány alig van.

4-es: Idősebb vagy középkorú, homogén szerkezetű, elegyfákat alig vagy nem tartalmazó, fajgazdagabb gyepszintű állományok. Az erdeifenyő aránya kisebb 10%-nál, az inváziós fajok hiányoznak.

4-es: Idősebb vagy középkorú, változatosabb szerkezetű állományok, a gyepszint fajgazdagságától függetlenül. Az erdeifenyő aránya kisebb 10%-nál, az inváziós fajok hiányoznak.

3-as: Minden olyan állomány, ahol a fenyők aránya 10-20, vagy az egyéb idegenhonos fajok aránya 0-20% közötti.

3-as: Elegendően, legfeljebb középkorú cseresek (ritkábban elegendően kocsányos tölgyesek), amelyek szerkezete homogén, a gyepszint jellegtelen, de az eredeti élőhely még valószínűsíthető.

2-es: Az adventív fajok aránya nagyobb (50%-ig), de az eredeti élőhely még valószínűsíthető (de a 2-es természetesség kerülendő, mert ilyen állapotban igen nehezen felismerhető élőhely).

Regenerációs potenciál: Regenerációs képességük általában jó, de a regeneráció – még erdészeti kezelési hiányában is – legfeljebb csak közepes sebességű. Alacsony (90 évnél kisebb) vágásfordulóval kezelt, gyakori fajfajselekción átesett állományok regenerációs po-

tenciálja csak közepesnek tekinthető. Akácokkal, akácelegyes erdőkkel érintkező vagy nagy létszámú vadállománnyal terhelt állományok alig képesek regenerálódni. Gyakran gyepekkel érintkező élőhely, ekkor viszonylag könnyen, de igen lassan terjedhet, mai állományainak egy része is így alakult ki. Leginkább zártabb erdőterületek tisztásain, kis kiterjedésű (erdőkkel érintkező) egykori legelőfoltokra képes kiterjedni. Egyes gyepeken, legelőkön kialakulhatnak fajszegény cseres-kocsányos tölgyesekhez hasonló állományok, de maga a folyamat, főleg az erdei lágyszárú fajok viszszafejlése, igen lassú – és csak akkor történhet meg, ha van a közelben fajforrásul szolgáló erdő (és nincsenek inváziós, tájidegen fajok). Talán kialakulhat cseres-kocsányos tölgyes nagyobb erdőtümbök (akác nélkül!) kis zárvány parlagterületein, esetleg cseres-kocsányos tölgyessel érintkező parlagokon, ha van a közelben fajforrásul szolgáló erdő (és nincsenek inváziós, tájidegen fajok).

Irodalom: Bartha et al. 1995, Borhidi 1958a, 2003, Borhidi & Járjai-Komlódi 1959, Borhidi & Kevey 1996, Borhidi & Sánta 1999, Chytrý 1994, 1997, Chytrý & Horák 1997, Csapody 1974, Jakucs 1985, Juhász 2005, 2006, Kevey 2008a, Lájér 2010, Majer 1962, 1968, Máthé & Kovács 1960, Pócs et al. 1958, Roleček 2005, 2007, Soó 1960b, et al. 1969, Szodfridt & Tallós 1964a, 1964b, Szurdoki et al. 2001, 2010, Tallós 1959, Zólyomi 1934

Király Gergely, Bölöni János, Juhász Magdolna, Tímár Gábor, Kun András, Fekete Gábor, Bartha Dénes, Csiky János, Borhidi Attila

L4a – Zárt mészkéreges tölgyesek

Closed acidofrequent oak forests

Natura 2000: –

Cönotaxonok: *Campanulo rotundifoliae-Quercetum petraeae* (Csapody 1964) Kevey in Kevey et Borhidi 2005, *Deschampsio flexuosae-Quercetum sessiliflorae* Firbas et Sigmond 1928, *Luzulo forsteri-Quercetum petraeae* (A. O. Horvát 1963) Borhidi et Kevey 1996, *Viscario-Quercetum polycarpae* Kevey in Kevey et Borhidi 2005

Definíció: Tölgyes, ritkábban bükkös régióban, szélsőségesen savanyú talajokon kialakult, rendszerint gyenge-közepes növekedésű, zárt, gyér cserjeszintű vagy anélküli erdők, ahol a lombkoronaszint uralko-